

Єднання
заради дії

Міністерство
цифрової трансформації
України

Методичні матеріали щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та цивільного населення, які постраждали від військової агресії РФ проти України

Питання державних виплат пенсіонерам та особам, які досягли пенсійного віку

Матеріал розроблено в рамках програми «Єднання заради дії», що впроваджується IREX разом з БО «БФ «Стабілізуєшн суппорт сервісез» та за підтримки Державного департаменту США.

Вміст є виключною відповідальністю БО «БФ «ССС» і не обов'язково відображає погляди IREX або Державного департаменту США.

СКОРОЧЕННЯ:

пфу Пенсійний фонд України

ВПО (внутрішньо переміщена особа)

це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру

КМУ Кабінет Міністрів України

РНОКПП реєстраційний номер облікової картки платника податків

Постанова № 457

Постанова КМУ від 16.04.2022 року № 457 «Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України»

Постанова № 162

Постанова КМУ від 26.02.2022 року № 162 «Про особливості виплати та доставки пенсій, грошових допомог на період введення воєнного стану»

Постанова № 214

Постанова КМУ від 07.03.2022 року № 214 «Деякі питання надання державної соціальної допомоги та пільг на період введення воєнного стану».

Постанова № 637

Постанова КМУ від 05.11.2014 року № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»

Порядок № 22-1

Порядок подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", затверджений Постановою Правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 № 22-1 (у редакції постанови правління Пенсійного фонду України від 07.07.2014 № 13-1)

**Система
персоніфікованого
обліку**

інформаційна база та складова частина Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, яка функціонує з 2000 року. Ведення персоніфікованого обліку здійснюється з метою обліку застрахованих осіб, учасників накопичувальної системи пенсійного страхування та їхньої ідентифікації, а також накопичення, зберігання та автоматизованої обробки інформації про облік застрахованих осіб і реалізацію ними права на страхові виплати у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та накопичувальній системі пенсійного страхування

КЕП

удосконалений електронний підпис, який створюється з використанням засобу кваліфікованого електронного підпису і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа. КЕП оформлюється в Акредитованих центрах сертифікації ключів.

Методичні матеріали щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та цивільного населення, які постраждали від військової агресії РФ проти України

ОФОРМЛЕННЯ ПЕНСІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до статті 44 Закону, призначення пенсії здійснюється за особистим зверненням особи або за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку.

Заяву про призначення пенсії можна подати зокрема:

1. Через веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України (<https://portal.pfu.gov.ua/>) разом зі сканованими копіями документів, які відповідають оригіналам документів та придатні для прийняття їхнього змісту (мають містити чітке зображення повного складу тексту документа та його реквізитів).

Користувачу, який зареєструвався на Порталі ПФУ за допомогою КЕП, надається можливість сформувати та подати заяву на призначення пенсії, а саме:

- заповнити заяву на призначення пенсії;
- відповісти на питання анкети-опитування для визначення документів, скан-копії яких необхідно надати;
- прикріпити скан-копії документів, наявних у користувача.
- Далі користувач отримує екранну форму з заявою на призначення пенсії, в якій надається можливість:
- подальшого редагування заяви;
- формування друкованого образу заяви та анкети-опитування;
- підпису заяви КЕП та її відправки до ПФУ.

Після редагування (за потреби), підпису заяви КЕП та відправки до ПФУ за результатами опрацювання заяви спеціалістами ПФУ користувач на веб-порталі отримує інформацію щодо стану обробки заяви та рішення щодо призначення пенсії.

2. На порталі Дія

Для подання заяви увійдіть до кабінету громадянина на diia.gov.ua або зареєструйтеся за допомогою функціоналу Дія.Підпис чи КЕП. Далі виберіть послугу, заповніть необхідні дані, додайте потрібні відскановані документи та підпишіть заяву Дія.Підписом чи КЕП. Щойно рішення про призначення пенсії буде ухвалено, на зареєстровану електронну пошту надійде сповіщення. Завантажити та роздрукувати рішення можна в кабінеті громадянина в розділі Послуги — Отримані документи.

3. Особисто в територіальному органі Пенсійного фонду України

У разі подання заяви особисто, за наявності всіх необхідних документів, для призначення пенсії можна звернутися до будь-якого сервісного центру ПФУ незалежно від регіону. Місце прописки та фактичного проживання для призначення пенсії не мають значення, оскільки Пенсійний фонд володіє Реєстром застрахованих осіб, де зберігається інформація про кожну людину, яка офіційно працювала.

У зв'язку з воєнним станом порядок призначення/перерахунку пенсій, визначених в Законі України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», не змінився. Для призначення/перерахунку/переведення з одного виду пенсії на інший разом із відповідною заявою подаються документи, визначені в п.п. 2.1-2.9 Порядку №22-1.

Методичні матеріали щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та цивільного населення, які постраждали від військової агресії РФ проти України

Під час подання заяви разом із документами, які підтверджують право на отримання пенсії, повнолітня особа пред'являє документ, що посвідчує особу, місце проживання (реєстрації) та вік (паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України (для іноземців та осіб без громадянства – це посвідка на постійне проживання, посвідчення на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист), а також подає документи, які впливають на призначення пенсії та її розмір.

Основними документами, які впливають на призначення пенсії та її розмір, є наступні:

- документ, що підтверджує реєстраційний номер облікової картки платника податків (особи, які відмовилися від прийняття РНОКПП, пред'являють відповідну відмітку у паспорті), або свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- трудова книжка (за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній стаж роботи встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами);
- довідка про заробітну плату за 60 місяців підряд до 30.06.2000 року (за бажанням);
- реквізити банківського рахунку (якщо обрано спосіб виплати через банк);
- документи про надання особливого статусу особи (довідка МСЕК, посвідчення учасника бойовий дій, посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС тощо);
- жінки в разі зміни прізвища надають свідоцтво про шлюб.

Заява про призначення пенсії громадянам України, які зареєстровані на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, також подають документ уповноваженого органу російської федерації про те, що особі не призначалася пенсія за місцем реєстрації на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, та особисту декларацію про відсутність громадянства держави-окупанта. ВПО подають заяви з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2014 року № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам».

Звертатися за призначенням пенсії особа може в будь-який час після виникнення права на пенсію. Якщо заява про призначення пенсії за віком буде подана протягом трьох місяців із дня досягнення особою пенсійного віку, пенсію буде призначено з дня, наступного за днем досягнення пенсійного віку.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТРОКІВ ВИПЛАТИ ПЕНСІЇ

Відповідно до статті 47 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», пенсія виплачується щомісяця, у строк не пізніше 25 числа місяця, за який виплачується пенсія, виключно у грошовій формі, за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання пенсіонера в межах України, незалежно від задекларованого або зареєстрованого місця проживання пенсіонера, зокрема організаціями, що здійснюють виплату і доставку пенсій.

Проте на період воєнного стану виплата пенсії може здійснюватися без урахування строків, визначених частиною першою статті 47 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». **Тобто в разі необхідності виплатний період може бути продовжено після 25 числа.**

ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ПЕНСІЇ ЧИ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ НА ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Якщо особа не отримувала пенсію, інші грошові виплати та субсидії через АТ «Укрпошта» та не виїжджала і знаходилася на своєму постійному місці проживання, пенсію можна отримати у звичайному порядку. Залежно від стану бойових дій можуть бути перенесені дати виплат, що необхідно уточнювати індивідуально в органі ПФУ.

Якщо уповноважений банк не може здійснити виплату пенсії чи грошової допомоги, кошти повинні бути переказані через інший уповноважений банк. Цей механізм працює автоматично, спеціальний рахунок у банку не відкриватимуть, і для отримання пенсії чи іншого виду допомоги потрібно буде звернутися до будь-якого відділення АТ «Ощадбанк» з паспортом та довідкою про присвоєння РНКОПП.

У разі тимчасової зміни фактичного місця проживання одержувачі пенсій та інших грошових виплат можуть отримати належні їм виплати переказом без відкриття рахунку в банку в АТ «Ощадбанк» або у відділенні АТ «Укрпошта».

У такому випадку необхідно повідомити органи ПФУ (щодо отримання пенсії) або органи соціального захисту населення (щодо отримання інших грошових виплат). Зробити це можна, звернувшись до сервісних центрів ПФУ в регіонах, подати інформацію через електронний кабінет ПФУ, контакт-центр Укрпошти, або звернувшись до відповідних органів соціального захисту населення в регіоні.

Якщо особа не визначилася з місцем отримання виплат і має бажання отримати кошти в будь-якому відділенні Укрпошти, до якого буде доступ, необхідно повідомити про це оператора.

ІНШІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДНО ДО ПОСТАНОВ КМУ № 162 ТА № 214

Пунктом 2 Постанови № 457 встановлено, що для осіб, які проживають у населених пунктах, що перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), нарахування і виплата всіх належних соціальних виплат (пенсій, соціальних допомог, пільг та субсидій тощо) продовжуються в повному обсязі з урахуванням особливостей, визначених постановами КМУ.

Постановою № 162 визначено такі особливості:

1. У разі надходження до Міністерства соціальної політики та/або ПФУ інформації від Національного банку щодо неможливості здійснювати уповноваженими банками виплату пенсій та грошових допомог одержувачам, їх виплачують шляхом переказу коштів одержувачу без відкриття рахунку через АТ «Ощадбанк», відповідно до Порядку виплати пенсій та грошової допомоги через поточні рахунки в банках, затвердженого постановою КМУ від 30.08.1999 № 1596.
2. У разі надходження до Міністерства соціальної політики та/або ПФУ інформації від Національного банку щодо неможливості здійснювати уповноваженими банками вибачу сум пенсій, грошових допомог одержувачам на територіях територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), які визначені Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, їх виплату в наступному виплатному періоді одержувачам – за поточними рахунками яких протягом 60 днів, що передують даті повідомлення про неможливість здійснювати видачу сум пенсій, грошових допомог, не проводилися видаткові операції та які з 24 лютого 2022 р. не зверталися до органів ПФУ або до органів соціального захисту населення щодо способу виплати їм пенсій, грошових допомог – здійснює АТ «Укрпошта». Перелік одержувачів, за поточними рахунками яких не проводилися видаткові операції, уповноважений банк надає відповідно Міністерству соціальної політики та/або ПФУ.

Методичні матеріали щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та цивільного населення, які постраждали від військової агресії РФ проти України

3. У разі звернення одержувачів пенсій до органів ПФУ особисто, за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку чи в особистому електронному кабінеті на веб-порталі електронних послуг ПФУ, а також особистого звернення або за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку одержувачів грошових допомог до органів соціального захисту населення щодо тимчасової зміни їх фактичного місця проживання, пенсії та грошові допомоги виплачуються за бажанням осіб через АТ «Укрпошта» (у виплатному об'єкті чи з доставкою додому за місцем їхнього перебування) або шляхом переказу коштів одержувачу без відкриття рахунка в банку.
4. Дітям з інвалідністю, яким виповнилося 18 років у лютому 2022 р. та в інших місяцях під час дії правового режиму воєнного стану, і які не встигли пройти обстеження та отримати висновок медико-соціальної експертизи щодо встановлення статусу особи з інвалідністю, виплата соціальної допомоги продовжується на період дії правового режиму воєнного стану та на один місяць після дати його скасування.
5. З метою забезпечення своєчасної виплати пенсій за квітень 2022 р. на території адміністративно-територіальних одиниць, на яких проводяться бойові дії, та які визначені Мінрегіоном у переліку, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 № 204 «Про затвердження переліку адміністративно-територіальних одиниць, на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми «eПідтримка», фінансування та виплата пенсій певним особам здійснюється, починаючи з 25 березня 2022 р. в межах фінансових можливостей ПФУ. Йдеться про осіб, яким виплачується пенсія через їхні поточні рахунки в банках або через національного оператора поштового зв'язку, функції якого виконує АТ «Укрпошта», за датами виплати, визначеними ПФУ за погодженням із Міністерством соціальної політики.
6. АТ «Укрпошта» за погодженням з відповідною військовою адміністрацією до 28 числа місяця, що передує виплатному періоду, подає ПФУ письмове повідомлення про населені пункти, в яких АТ «Укрпошта» не має технічної можливості здійснювати виплату і доставку пенсій, а протягом трьох днів – про відновлення такої можливості в зазначених населених пунктах. Одержувачам, яким у визначених населених пунктах АТ «Укрпошта» не має технічної можливості здійснювати виплату і доставку пенсій, ПФУ відповідні суми пенсій перераховує на їхні поточні рахунки, які відкриваються в банку за зверненням органів ПФУ без отримання від одержувачів заяв про виплату пенсії з відкриттям рахунка в банку, і ці суми виплачуються одержувачам після укладення ними договору банківського рахунка з банком. На таких самих умовах виплата пенсій за поточний місяць здійснюється у разі, коли до ПФУ до 15 числа поточного місяця надійде додаткове повідомлення АТ «Укрпошта», погоджене з відповідною військовою адміністрацією про населені пункти, в яких АТ «Укрпошта» не має технічної можливості здійснювати виплату і доставку пенсій одержувачам. При цьому до такого повідомлення Пенсійному фонду України додаються відомості на виплату пенсій.
7. Суми пенсій, зараховані на такі поточні рахунки, банк повертає ПФУ не пізніше, ніж наступного операційного дня від дня відмови банку в укладенні договору банківського рахунка з підстав, визначених законодавством та/або нормативними актами Національного банку, а також не пізніше, ніж наступного операційного дня від дня закінчення шестимісячного строку з дати відкриття такого рахунка, якщо протягом цього строку одержувач не уклав договір банківського рахунка. При цьому банк повідомляє ПФУ про причини повернення сум пенсій. У разі звернення одержувача, який не уклав договір банківського рахунка, до органу Пенсійного фонду України у визначеному законодавством порядку, в тому числі надсилання одержувачем письмової заяви поштовим відправленням, щодо виплати пенсії через поточний рахунок, відкритий в іншому уповноваженому банку, або щодо виплати йому пенсії за місцем проживання через АТ «Укрпошта» суми пенсій, зараховані на поточний рахунок, через який здійснювалися виплати до такого звернення, банк Пенсійному фонду України повертає не пізніше, ніж наступного операційного дня від дня надходження до банку відповідної вимоги ПФУ.

Методичні матеріали щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та цивільного населення, які постраждали від військової агресії РФ проти України

8. У разі отримання від АТ «Укрпошта» інформації про відновлення технічної можливості здійснювати виплату і доставку пенсій в окремих населених пунктах, ПФУ протягом трьох робочих днів від дня надходження повідомлення подає вимогу банку про повернення сум пенсій, зарахованих на такі поточні рахунки (крім випадків, коли одержувачі уклали з банком договір банківського рахунка). Кошти банк ПФУ повертає не пізніше наступного операційного дня з дня надходження вимоги ПФУ.

Виплата пенсії може здійснюватися без урахування строків, визначених ч. 1 ст. 47 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», та в розмірах, не менших, ніж встановлені за попередній місяць, з подальшим проведенням перерахунку.

Постановою № 214 визначено такі особливості:

1. На період введення воєнного стану та одного місяця після його припинення чи скасування продовжуються строки виплати наступних видів допомоги:

- державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям;
- допомоги на дітей одиницями матерям; допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування; допомоги на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня; на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність;
- щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за нею;
- тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме;
- щомісячної адресної допомоги ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг; тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату (далі – державна соціальна допомога);
- пільги, які було призначено раніше.

Такі пільги виплачуються за повний місяць без звернення особи до структурних підрозділів з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, районних у містах (у разі їх утворення) рад.

2. Якщо отримувачі державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю пропустили строк перегляду допомоги, виплата таких видів допомоги не зупиняється на період введення воєнного стану та одного місяця після його припинення чи скасування.

3. Норми постанови КМУ від 08.04.2020 № 264 «Деякі питання надання державної соціальної допомоги» протягом періоду воєнного стану та одного місяця після дати його припинення чи скасування не застосовуються.

ВИПЛАТА ПЕНСІЇ ОСОБАМ, ЯКІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЗМІНИЛИ СВОЄ ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ ТА ВИЇХАЛИ ЗА КОРДОН

Відповідно до статті 47 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», пенсія виплачується щомісяця, у строк не пізніше 25 числа місяця, за який виплачується пенсія, виключно в грошовій формі, за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання пенсіонера в межах України незалежно від задекларованого або зареєстрованого місця проживання пенсіонера організаціями, що здійснюють виплату і доставку пенсій (АТ «Укрпошта»), або через установи уповноважених банків у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України.

Обрання способу доставки пенсійних коштів здійснюється пенсіонером шляхом подання відповідної заяви.

При цьому в разі виїзду пенсіонера на тимчасове проживання за кордон виплата пенсії в Україні з цієї причини не припиняється.

Також відповідно до Порядку виплати пенсій та грошової допомоги через поточні рахунки в банках, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.99 № 1596, зміна способу виплати пенсії особами, які одержували її у відділеннях поштового зв'язку та відкрили поточний рахунок в одному з уповноважених банків, здійснюється шляхом подання ними відповідних заяв особисто до органу ПФУ за зазначеним у заяві місцем фактичного проживання одержувача в населеному пункті в межах України. Заяву про виплату пенсії може приймати орган ПФУ через установи уповноваженого банку.

Заяву також можна подавати до органу Пенсійного фонду України в електронній формі через веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України з використанням засобів кваліфікованого електронного підпису.

Можливість формування такої заяви передбачено в особистому електронному кабінеті пенсіонера, створеному на веб-порталі Пенсійного фонду України.

ВИПЛАТА ПЕНСІЇ З ІНВАЛІДНОСТІ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до статті 34 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», пенсія по інвалідності призначається на весь строк встановлення інвалідності. Постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.22 № 390 «Про внесення до деяких постанов Кабінету Міністрів України змін щодо строку повторного огляду осіб з інвалідністю та продовження строку дії деяких медичних документів в умовах воєнного стану» внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 08.03.22 №225 «Деякі питання порядку проведення медико-соціальної експертизи на період дії воєнного стану на території України». Ними передбачено, що для осіб з інвалідністю повторний огляд, строк якого припав на період дії воєнного стану на території України, переноситься на строк після припинення або скасування воєнного стану, але не пізніше шести місяців після його припинення або скасування за умови неможливості направлення.